

Predmet: **VŠEOBECNÁ PSYCHOLÓGIA**

Skúška vyžaduje uplatnenie poznatkov z predmetu Všeobecná psychológia a schopnosť ich vzájomného prepájania a integrácie s poznatkami získanými v rámci ďalších predmetov bakalárskeho štúdia.

1. Predmet psychológie

Historické základy psychológie. Moderné psychologické prístupy. Psychologický výskum.

Príklad otázky:

Ako by k otázke: „Aké sú determinanty sexuálnej orientácie jednotlivca?“ pristupovali rôzne psychologické prístupy? Aké metódy by pravdepodobne využili pri skúmaní tejto otázky?

2. Biologické základy psychológie

Neuróny. Usporiadanie mozgu. Autonómna nervová sústava. Endokrinná sústava. Evolúcia, gény a správanie.

Príklad otázky:

Neuróny tvoria asi jednu desatinu buniek mozgu (zvyšok pripadá na gliové bunky). Znamená to, že k mysleniu využívame len desatinu mozgu? Pravdepodobne nie. Aké ďalšie vysvetlenia ešte existujú?

3. Psychický vývin

Dedičnosť a prostredie. Schopnosti novorodenca. Kognitívny vývin v detstve. Osobnostný a sociálny vývin. Vývin adolescentov.

Príklad otázky:

Na základe Marciových kategórií dosiahnutej identity, prevzatej identity, moratória a difúzie identity špecifikujte, kedy ste si vytvorili svoju náboženskú, sexuálnu, pracovnú a politickú identitu a ako sa tieto identity menia.

4. Senzorické procesy

Charakteristika zmyslových orgánov. Zrak. Sluch. Ostatné zmysly.

Príklad otázky:

Z pohľadu evolúcie vysvetlite, prečo sa v očiach niektorých zvierat nachádzajú výhradne čapíky a prečo niektoré živočíchy, vrátane človeka, majú oba typy receptorov.

5. Vnímanie

K čomu slúži vnímanie? Pozornosť. Lokalizácia. Rozpoznávanie. Abstrakcia. Percepčné konštanty. Deľba práce v mozgu. Vývin vnímania.

Príklad otázky:

Ako je možné, že mozog dokáže riešiť toľko problémov rozdelením práce medzi špecializované oblasti? Aké výhody tento proces prináša? A naopak, aké nevýhody má takáto deľba práce?

6. Vedomie

Aspekty vedomia. Spánok a sny. Meditácia. Hypnóza. Psychoaktívne látky. Fenomény psi.

Príklad otázky:

Podľa zákona sú niektoré psychoaktívne látky nelegálne (marihuana, kokaín), zatiaľ čo iné (alkohol, tabak) podľa doterajších kritérií nepredstavujú priame ohrozenie užívateľov. Keby ste mali výhradne na základe vedecky podložených informácií zmeniť drogovú politiku, ktoré drogy by ste nekompromisne zakázali, ktoré nie a prečo?

7. Učenie a podmieňovanie

Prístupy k učeniu. Klasické podmieňovanie. Inštrumentálne podmieňovanie. Učenie a poznávanie. Učenie a mozog. Učenie a motivácia.

Príklad otázky:

Nieko sa môže báť úplne neutrálneho podnetu, napr. uvoľneného gombíku, ani nevie prečo. Ako by ste mu tento jav vysvetlili?

8. Pamäť

Senzorická pamäť. Pracovná pamäť. Dlhodobá pamäť. Implicitná pamäť. Konštruktívna pamäť. Zlepšovanie pamäte.

Príklad otázky:

Ako by ste sa na základe svojich vedomostí o explicitnej dlhodobej pamäti pripravovali na skúšku, založenú na vybavovaní si faktických údajov?

9. Myslenie a jazyk

Jazyk a komunikácia. Vývin jazyka. Pojmy a kategorizácia: základné stavebné kamene myslenia. Usudzovanie. Imaginatívne myslenie. Myslenie v praxi: riešenie problémov.

Príklad otázky:

Aplikujte poznatky o jednotkách a rovinách jazyka (fonémy, slová, význam, syntax, zámer hovoriaceho) na osvojenie si cudzieho jazyka. Čo je v tomto procese najťažšie a čo najľahšie? Prečo?

10. Motivácia

Pudy a homeostáza. Incentívna motivácia a odmena. Hlad, príjem potravy a jeho poruchy. Rod a sexualita.

Príklad otázky:

Do akej miery sú vaše stravovacie návyky riadené fyziologickými potrebami? Do akej miery sú ovplyvnené genetickými faktormi? A do akej miery na ne pôsobia vplyvy prostredia?

11. Emócie

Zložky emócií. Kognitívne hodnotenie a emócie. Subjektívne prežívanie a emócie. Tendencie myslieť a konať v súvislosti s emóciami.

Príklad otázky:

V poslednej dobe je teória emočnej inteligencie – schopnosti pochopiť a ovládať svoje emócie – veľmi populárna. Čo znamená, ak je niekto v danej spoločnosti emočne inteligentný? Ako sa emočná inteligencia líši od kultúry ku kultúre?

12. Inteligencia (individuálne rozdiely)

Zdroje individuálnych rozdielov. Posudzovanie individuálnych rozdielov. Nové teórie inteligencie.

Príklad otázky:

Ak máte súrodencov, v čom sa od seba líšite? Aké interakcie medzi osobnosťou a prostredím pravdepodobne k týmto rozdielom prispeli? Ako rodičia zmenili svoj výchovný štýl v dôsledku rozdielnej osobnosti každého z vás?

13. Osobnosť

Psychoanalytický prístup. Humanistický prístup.

Príklad otázky:

Psychológovia osobnosti sa líšia v názore na tri hlavné prístupy k osobnosti. Niektorí sa vyhýbajú formálnym teóriám a prikláňajú sa skôr k relatívne neteoretickému črtovému prístupu alebo súčasnému kognitívnemu prístupu. Ako sa na túto problematiku pozeráte vy? Čo sa vám páči alebo nepáči na uvedených prístupoch?

14. Stres, zdravie a zvládanie

Typické znaky stresových udalostí. Psychické reakcie na stres. Fyziologické reakcie na stres. Psychologické faktory stresových reakcií. Schopnosti zvládania stresu. Zvládanie stresu.

Príklad otázky:

Akým spôsobom môže prostredie, v ktorom je dieťa vychovávané, ovplyvniť vývoj jeho stratégií zvládania stresu?

Odporúčaná literatúra

Nolen-Hoeksema S., Fredrickson, B. L., Loftus, G. R., & Wagenaar, W. A. (2012). *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Praha: Portál.